

जुहोतीनां कोविशेषः" कात्या० श्रौ० १।२।५। इति प्रश्ने यजतिब्रह्मणसक्ता "उपविष्टहोमाः स्वाहाकारप्रदाना जुहोतयः" १।२।७इति लक्षितम् । "उपविष्टेन कर्त्वा होमो येषु त उपविष्टहोमाः स्वाहाकारेण प्रदानं येषु ते स्वाहाकारप्रदानाः य उपविष्टहोमाः स्वाहाकारप्रदानाश्च ते जुहोतयः इत्युच्यन्ते" कर्कः अतोऽस्य पुंस्त्वमेव स्त्रीत्वोक्तिः प्रामादिकी । "क्षरन्ति सर्वा वैदिक्यो जुहोतियजतिक्रियाः" मनः ।

जुह्वास्य पु० जुहूरास्यमिवास्य । होमीययङ्गौ । "हव्ययाहो जुह्वास्यः" ऋ० १।१।२।६ । [जृतः ।

जू गतौ सौत्र० सक० प० सेट् । जवति अजावीत् जुजाव ।

जू स्त्री सौ०जू-गतौ यथायथं कर्त्तुं भावादौ क्तिप् । १।३।काशे २सरस्वत्यां शपिशाच्यां च ४जयने शब्दरत्ना० ५जवयुक्ते त्रि० विश्वः । इत्वरगमने ७गमने च स्त्री सेट् ।

जूट पु०जट-संहतौ अच्-प्रथो०। १।जटासंहतौ बभूव २जटा-याम् शब्दार्थचि० । "जटाजूटसमायुक्तामङ्गेन्दुकतशेख-राम्" दुर्गाध्यानम् । "भूतेशस्य भुजङ्गवृद्धिवलयसङ्घ-नङ्जटाजटाः" साङ्गतीमा० । सार्थे क तत्त्वार्थे ।

जूत त्रि० सौ०जू-क्त । १।गते २आकटे च । "रथो ह वा षट्जाल्यभिजुतः" ऋ० ३।५।८। "अभिजुतः स्रोतृ-भिराकटः" भा० ३।८। च "युवं श्वेतं मेदव इन्द्रजुतम्" ऋ० १।१।१।८। "इन्द्रजुतं इन्द्रेण जूतं दत्तम्" भा० ।

जूति स्त्री जु-रंहिषि भावे क्तिन् सातिष्ठेतीत्यादिना नि० । १।वेगे अमरः । "उत आस्य पल्यन्ति जना जूतिं वृष्टि-प्रो अभिभूतिमाशाः" ऋ० ४।३।८। "सनो जूतिजुषता माज्यस्य" यजु० २।१।६ । "जूतिः जवतेर्गतिकर्मणः" वेददी० अथ मनो ज्योतिः इति पाठः प्रामादिकः । मेधा वृष्टिर्घृतिर्भतिर्भनीषा जूतिः ऋतिः" ऐ० उ० "जूतिश्चेतसो रुजादिदुःखित्वाभावः" २भाव्योक्ताऽर्थे च ।

जूतिका स्त्री जूत्या कायति कै-क । कर्पूरभेदे राजनि० । जूर वयोहानौ अक० बधे सक० दिवा० व्यात्म० सेट् । जूर्यते अजूरिष्ट । ईदित् । जूर्यः । कोपे च "इच्छाविभङ्गा-कुलमानसत्वात् भङ्गे नखेज्यश्च चिरं जुजुरे" भट्टिः ।

जूर्ण पु० जूर-क्त । (उलुखलु) तृषभेदे रत्नशालायां जूर्णाख्येति तल्पार्थे निद्वैश्यात् तस्य तथालम् । जूर्णेति आख्या यस्य जूर्णाख्योऽर्थः ।

जूर्णाह्वय पु० जूर्णमाह्वयते वायुडेन खर्द्धते आ-ह्वे-वा० श । देवधान्ये (देधान) ह्वेभञ् ।

जूर्णि स्त्री ज्वर-रोगे नि०जट् जूर-वेगे वा नि० । १।स्त्रीरोगे २वेगे । ३आदित्ये ४देहे ५ब्रह्मणि च संक्षि० उणा० । जूर कोमे नि० । ६क्रोधे निघण्टुः निरुक्ते ६।४।३। "अस्थानि-रुक्तिरन्या दर्शिता" "जूर्णिर्जवतेर्वा द्रवतेर्वा दुनोतेर्वा" तत्र प्रथो० । तेन ७वेगयुते द्रवयुते एतापके च । "क्षिप्ता जूर्णिर्न वक्षति" ऋ० १।१२।८। "जूर्णिवेगवती सेना" भा० । १०स्तुतिकुशले च । "ऋषुषां जूर्णिर्होत ऋषुषाम्" ऋ० १।१२।७। १० । "जूर्णः स्तुतिकुशलः" भा० ।

जूर्ति स्त्री ज्वर-भावे क्तिन् जट् । ज्वरे ।

जूर्थ्य त्रि० जूर-कर्त्तरि बा०ख्यत् । १।जीर्णे "रखः पुरीव जूर्यः" ऋ० ६।२।७। "जूर्यः जीर्णः" भा० २।४। च ।

जूष बधे स्वा० उभ०सक०सेट् । जूषति ते अजुषीत् अजुषिष्ट जुजुष घे । जूषः ।

जूष पुंन० यूष+प्रथो० । सुहादिकाथे भरतः ।

जूषण न० जूष-ल्यु । वृक्षभेदे (घाङ्गुल) शब्दच० ।

जू न्यकारे स्वा० पर० सक० अनिट् । जरति अजाषीत् । जजार ।

जृम्भ जृम्भे (हाङ्गोला) गात्रशैथिल्ये च स्वा० व्यात्म०अक० सेट् इदित् । जृम्भते अजृम्भिष्ट । जजृम्भे । "आत्मान-माधाय मधुर्जजृम्भे" कुमा० जृम्भा जृम्भः । जृम्भितः । "जृम्भे सुहारासीना बाला गर्भभराबसा" सा० ८० ।

जृम्भ जृम्भणे स्वा० आ० अक० सेट् । जृम्भते अजृम्भिष्ट जजृम्भे । ईदित् । जृम्भः ।

जृम्भ पुंन०जृम्भि-भावे घञ् अर्द्धचां०(हाङ्गोला)।गात्रशैथि-ल्यापादके २सुखविकाशकारके च व्यापारभेदे । भावे अ । तत्त्वार्थे स्त्री । जृम्भा च अमगर्भादिजनितजात्रकायप्रौ यथाह सा० ८० "आलस्यसमगर्भाद्यैर्जाद्यं जृम्भासितादि क्वत्" तत्कारकवायुश्च देवदत्तः । "विजृम्भणे देवदत्तः शुद्धस्फटिकसङ्घिभः" पदार्थादर्शे योगार्थवः । "क्षुतोत्पन्न-नजृम्भासु जीवोत्तिष्ठाङ्गुलिध्वनिः। गुरोरपि च कर्त्तव्य-सन्धया ब्रह्महा भवेत्" त्रिपथित० । श्विकाशे ४विस्कारे च पु० शब्दच० । "पीत्वैकं श्वासमनिलः पुनस्त्वजति वेगवान् । आलस्यनिद्रायुक्तस्य स जृम्भ इति कथ्यते" "जृम्भात्यर्थं समीरणात् । जृम्भावेगे सस्यत्वे शोभने शब्दने नरम् । स्वापयेत् तेन नियमात् जुम्भावेगः प्रशा-भ्यति । जृम्भावेगक्षयं याति कटुतेलेन सईनात् । भोज-नात् स्वादुभोज्यानां तथा ताम्बूलमद्यथा" वैद्यकम् । जृम्भवा त्रि० जृम्भ-ख्यत् । १।जृम्भाकारके २रुद्रगणभेदे सु०